

Slovenski dom

Štev. 39.

V Ljubljani, v torek, 17. februarja 1942-XX

Leto VII.

Izključno pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujege
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Uredništvo in tisk: Kopitarjeva & Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva & Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Vojno poročilo št. 622:

Velik pomorsko-letalski uspeh na Sredozemskem morju

Uradno vojno poročilo št. 625 pravi:

Sijajne uspehe so dosegle letalske in pomorske sile, ki so v skladnem in učinkovitem sodelovanju nastopile v različnih operacijah na Sredozemlju. Velik angleški ladijski spred, sestavljen iz več skupin ter obdan z močnim spremstvom, ki so ga presenetile naše oglednice med poskusi, da bi iz Aleksandrije dosegli Malto, je bil večkrat napaden, delno uničen, delno pa prisiljen spremeniti smer.

Med akcijami, 13. 14 in 15. t. m. je bilo skupno potopljenih sedem parnikov,

en rušilec in ena stražna ladja. Poškodovanih je bilo osem parnikov, pet križark in dve torpedovki. Uničen sta dve letali.

Tudi v Cirenajki je bilo posebno močno delovanje italijanskega in nemškega letalstva, ki je v nizkih poletih z drznimi napadi obstreljevalo s strojnimi mehanizirana vozila, topniške postojanke, zbirališča čet in prizadejalo sovražniku ogromne izgube. Oddelki naših lovskih letal so zapletli v boje veliko letal vrste »Curtiss«, sestrelili štiri, mnogo drugih pa zadeli. Ena naša letala se ni vrnila.

Italijanske in nemške letalske skupine so večkrat z vidnim učinkom bombardirale cilje na Malto. Ko so se letalci vračali, so lahko še v veliki razdalji od otoka opazovali obsežne požare. Ena naša podmornica se ni vrnila v oporišče.

Sovražnik je večer brez posledic napadel Tripoli in Bengazi. Številne bombe, ki jih je sovražnik večer v zgodnjih jutranjih urah vrgel na Avgusto pri Sirakuzi in na Floridjo, so hudo poškodovale nekaj stavb. Med civilnim prebivalstvom je nekaj mrtvih in ranjenih.

Duce in maršal Kvaternik pri ogledu letalskih naprav

Rim, 17. febr. s. Duce in maršal Kvaternik, vrhovni poveljnik vseh hrvaških vojnih sil, sta v spremstvu načelnika glavnega stana generala Cavallera in državnega podtajnika za letalstvo Fougierja, nekje v srednji Italiji obiskala poizkusne naprave kraljevega letalstva. Potem sta pregledala nove vrste letal in poizkusna letala, ki so jih potem pokazali tudi v letu. Maršal Kvaternik je večkrat v zelo toplih besedah izrekel občudovanje za vse, kar je lahko videl.

Zvezni tajniki poročajo Duceju

Rim, 17. febr. s. V soboto 21. februarja bodo ob 17 v Beneški palači v navzočnosti državnega vodstva stranke spet poročali zvezni tajniki. Duce bo sprejel poročilo zveznih tajnikov iz Zadra, Splita, Kotorja, Triesteja, Fiume, Pole, Gorizije in Ljubljane.

Hitlerjevo odlikovanje generalu Cavalleru

Rim, 17. februarja. s. Na sedežu italijanskega vrhovnega poveljstva je nemški vojaški odposlanec general von Rintelen večer izročil načelniku glavnega stana generalu Cavalleru odlikovanje viteškega reda železnega križa. Odlikovanje mu je podelil Hitler v priznanje za delo v vrhovnem poveljstvu po Ducejevih navodilih in kot načelniku vrhovnega glavnega stana v boju, ki se v popolni vzajemnosti bije na vseh frontah, zlasti pa na Sredozemskem morju in na libijskem bojišču.

Prosvetni minister Bottai v Berlinu

Berlin, 17. febr. s. Prosvetni minister Bottai je te dni imel številne in koristne razgovore z nemškim prosvetnim ministrom Rustom. Razgovori so se nanašali na vedno tesnejše šolsko sodelovanje med obema državama. Ministra Bottaija je spremljal poslanik Alfieri. Sprejet je bil tudi pri maršalu Göringu in pri zunanjem ministru von Ribbentropu. Sledi je minister Bottai odpotoval iz Berlina. Na postaji se je od njega poslovil nemški prosvetni minister ter drugi dostojanstveniki.

Glasovi o prijateljstvu med Turčijo in Bolgarijo

Sofija, 17. febr. s. Včeraj je preteklo leto dni od znane turško-bolgarske prijateljske izjave. Bolgarski listi poudarjajo pomen te izjave. Poluradno sporočilo za to priložnost pravi: Lani so Bolgari in Turki v trenutku rastoče mednarodne napetosti razčistili svoje odnose. Po podpisu izjave je v Bolgariji prišlo do važnih sprememb, toda priključitve niso zdale ob načela glede prijateljstva in dobre sosesčine, ki dajejo temelj bolgarsko-turškim odnosom. Ti odnosi so še vedno prijateljski in miroljubni. Bolgarsko-turška izjava z dne 17. februarja 1941 še vedno učinkuje in živi.

Nemško vojno poročilo:

Nove zmage nad sovjetsko vojsko in letalstvom

V Severni Afriki so krajevni sumki nemških in italijanskih sil dali dober uspeh.

Na Malto so polni bombni zadetki nemških bojnih letal naredili občutno škodo na vojaških napravah in skladiščih v pristanišču La Valetti.

V značnih dvobojih nad Malto in v vzhodni Cirenajki so nemška lovska letala sestrelila brez lastne izgube 15 angleških letal.

Pri uspelem predoru naših pomorskih sil skozi Rokavski preliv so se dobro udeleževali tudi mi-

nonosi in zaščitne ladje pod poveljstvom kapetana bojnega broda Ruggeja.

Rim, 17. febr. s. Vrhovno poveljstvo nemških oboroženih sil sporoča:

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča je bil del obkoljenih sovjetskih sil uničen. Zabili smo 800 vojakov in 42 topov. Tudi pri ostalih odsekih je sovražnik utrpel nove hude izgube.

V boju proti sovjetskimi zračnim silam je bilo večer uničenih 46 sovražnih letal, mi smo izgubili 2 letali.

Vojne naloge Avstralije po padcu Singaporeja

Rim, 17. febr. s. Avstralski ministrski predsednik Curtin je govoril o padcu Singapurja in je dejal:

Padec Singapurja je za nas avstralski Dunkerque. Zdej se začneja za Avstralijo boji za življenje. Njegov izid ne bo odločil samo o usodi naše države, temveč tudi o usodi ameriških meja in o usodi vseh pokrajin, ki govorijo

angleško. Naša naloga ni samo v tem, da sodelujemo v svetovni vojni, temveč moramo braniti svoja obrežja ter spraviti na noge vse naše rezerve brez izjeme. Računati moramo zlasti na nas same, zakaj pomoč, ki prihaja od zunaj, je nezanesljiva in ne moremo nikdar biti prepričani, da bo ta pomoč prišla o pravem času, da bi z njo lahko onemogočili nasprotnikove načrte.

Izbiranje namestnika madžarskemu regentu

Budimpešta, 17. febr. s. Kakor je bilo javljeno, je ministrski predsednik Bardossy v poslanski zbornici prebral pismo, ki mu ga je poslal kraljevi namestnik Horthy. V pismu pravi: »Letos bom izpolnil 74. leto starosti in v bližnjih dneh bo 23 let, odkar me je zaupanje madžarskega naroda postavilo na čelo države. Čeprav čutim, da sem še pri polnih telesnih in umskih močeh, mi daje težje vendarle čutili breme, izvirajoče iz naporov dela, ki ga kot vodja države opravljam že več kot dvajset let. Ker je zakon o podnamestniku že stopil v veljavo, izražam željo, da bi parlament izvolil podnamestnika. Nočem uporabiti dane mi pravice, da lahko sam določim podnamestnika, ker želim, da bi se pokazala volja zbornice in po njej madžarskega naroda, ki naj si svobodno izbira za to

nalogo najbolj pripravno osebo. Zato Vas prosim, gospod ministrski predsednik, da bi sklicali narodno skupščino.

Poslanci so stoji poslušali to sporočilo v znak vdanosti namestniku. Prav tako so s spoštovanjem sprejeli pismo v senatu, ko ga je ministrski predsednik prebral. Prihodnji četrtrek se bosta sestali obe zbornici in izvolili podnamestnika, ki ga bo predlagala vlada v soglasju s parlamentarno večino.

Nemški in italijanski poslanik ter predstavnik državi, ki jih veže trojni pakt, so načelniku generalnega štaba generalu Sugijami čestitali zaradi osvojitve Singaporeja.

Neki angleški rušilec, ki so ga bombe zelo poškodovale, je prišel v Gibraltar, kjer je izkrcal več mrtvih in 15 ranjenecov.

Japonski vojni cilji po zasedbi Singaporeja

Velik govor japonskega ministrskega predsednika o načrtih za vzhodno Azijo in za Tiho morje

Tokio, 17. februarja. s. Včerajšnja seja japonske zbornice je potekla v mogočnem navdušenju. Ko je ministrski predsednik Tojo povedal, da je Singapore padel, so vsi poslanci planili na noge in bučno ploskali. Pri seji sta bila navzoča italijanski in nemški poslanik ter zastopniki Mandžurije, Kitajske, Romunije in Finske ter Madžarske. Govor so poslanci neprenehoma ustavljali z odobravanjem in navdušenim ploskanjem. Na koncu je vsa zbornica klicala zmagi, cesarju, vojski, mornarici, letalstvu ter bodočnosti Japonske in velike vzhodne Azije.

Predsednik vlade je v svojem govoru dejal:

Kakor je že sporočilo vrhovno poveljstvo, so japonske sile zasedle Singapore večer, dne 15. februarja. Poveljstvo vojske in mornarice bo poročalo podrobnosti o zadnjih bojih. Srečen pa sem, da lahko ob tej priložnosti povem svoje misli.

Ob začetku vojne so naše sile takoj dale hud udarec jedru angleškega in ameriškega brodogoja. V osemnajstih dneh so prisilile Hongkong, da je odnehal, v nadaljnjih 26 dneh so zasedle Manilo in po 70 so prisilile Singapore, da se je vdal. Tako so važna oporišča, ki so Angliji in Ameriki služila za oblast nad vzhodno Azijo, padla vsa v roke japonski vojski. Vojaške točke kakor Borneo, Celebes in Nova Anglija so vrh tega tudi vse zasedene po naših silah in jedro holandskega brodogoja v vzhodni Indiji je bilo uničeno. Japonska vojska in pa mornarica razvijata zdaj operacije na tako obširnem ozemlju kakor nima primere v zgodovini človeštva. Vse te sijajne zmage so izključno uspeh hrabrih in odločnih naporov japonskih čet. S hvaležnostjo spominjamo padlih ter z največjim zadovoljstvom pozdravljamo vse bojevnike, njihove rodbe in tiste, ki delajo za zmago na notranji fronti.

Cilji vojne za veliko vzhodno Azijo izvirajo iz velikega vzora, ki je navdihoval utemeljitelja. Ta cilji je trdna uvedba novega reda, ki bo temeljil na moralnih načelih in ki mu bo japonsko cesarstvo jedro. Vsaki pokrajini in vsakemu narodu v veliki vzhodni Aziji bo Japonska dala možnost, da najde svoje mesto. Ti japonski cilji so docela različni od tistih, ki sta jih imeli Amerika in Anglija. Singapore in druge vojaške točke so jima namreč služile

za napad in oblast nad vzhodno Azijo. Zdej pa so postale oporišča za uvedbo novega reda in za obrambo ljudstev v veliki vzhodni Aziji.

V tem zgodovinskem trenutku hočem še enkrat ponoviti prizadetim pokrajinam in narodom, kakšni so pravi nameni Japonske.

1. Japonske čete napadajo Birmo. Vojaške postojanke tam zapovrstjo padajo v njihove roke. Pravi cilj Japonske v Birmi je uničiti tamonja angleška vojaška oporišča ter odrezati pot za ameriško in angleško pomoč vladi maršala Čangkajška. Bermanskega ljudstva Japonci nimajo za pravega sovražnika, toda Birma se mora osvoboditi angleške oblasti in Japonska ji bo ponudila svoje sodelovanje in dala Birmo Birmancem.

2. Japonska pričakuje, da bo Indija prišla v svoj pravi položaj, ki je izražen v geslu: »Indija Indijcem!« Japonska se ne bo obotavljala dati indijskim domoljubnim prizadevanjem tudi lastno pomoč. Če bo Indija odgovorila pri svojem poslanstvu ter pozabila na svojo zgodovino in izročila in še dalje ostala Angliji na razpolago, se mora bati, da bo prilika za prerjenje indijskega naroda morda za vedno izgubljena.

3. Holandske vojne sile, ki se upirajo ob sodelovanje z Združenimi državami in Anglijo, bo Japonska do kraja pobila. Če bo pa prebivalstvo v holandski Indiji razumelo naše prave namene ter sodelovalo z nami pri ureditvi velike vzhodne Azije, bomo spoštovali njegove želje in njegova izročila ter ga bomo rešili samostojne vlade beguncev holandske vlade, ki je samo strašilo v rokah Amerike in Anglije.

4. Avstralija in Nova Zelandija bi se tudi morali izogniti nekoristni vojni s tem, da ne zapuata Združenim državam in Angliji, ki ne zaslužita, da bi drugi narodi bili odvisni od njih. Ali bodo ljudstva v teh pokrajinah uživala srečo in blagostanje ali ne, je odvisno samo od dejstva, ali bodo njune vlade razumele prave japonske namene in zavzele lojalno ter pravično stališče do Japonske.

5. Z zasedbo Singaporeja se je podrla ena stran protijaponske obkolitve. Zaradi neubranljivega napredovanja japonskih čet je takimenošana birmanska cesta na tem, da bo v kratkem prerezana. Posledica za Čangkajškovo vlado bo, da se bo znašla tik pred osamljenjem in brez pomoči. Japonska je trdno namenjena, dati ji končni udarec.

Angleški ministrski predsednik govori o sedanjem vojnem in političnem položaju Anglije

Rim, 17. febr. s. Churchill je radi porazov, ki jih je imperij doživel zadnje dni, imel govor, ki je z njim poskušal zmanjšati zgodovinski pomen zadnjih mesecev vojne, primerjajoč sedanjí položaj s stanjem pred letom dni. Rekel je, da bo zadnji poraz imel tudi hude posledice. Singapore je padel. Ves Malajski polotok je zaseden po sovražniku. Nove nevarnosti se kopijo okrog nas in nobena nevarnost iz preteklosti ne tu ne tam se ni zmanjšala. Pred dobrim letom, je nadaljeval Churchill, smo bili sami, osamljeni v boju proti Hitlerju in Mussoliniju. Morali smo braniti Egipt, dolino Nila in Sueški prekop, razen tega pa smo morali dovažati čez Atlantsko morje živež, surovine in strelivo ob neprestani nevarnosti pred nemškimi in italijanskimi letali in podmornicami. Domačiji smo torej stvari, brez katerih ne bi mogli živeti niti nadaljevati vojne. Vse to moramo delati tudi dandanes.

Kakšne so torej danes angleške možnosti, slabše ali boljše od onih v l. 1941? Kaj je z imperijem in s skupnostjo britanskih narodov? Ali je položaj boljši ali slabši od takrat? Velika Britanija ne bi bila sposobna braniti Južnega Tihega oceana in Vzhoda pred japonskim napadom, medtem ko se je bojevala z Nemčijo in Italijo, ki sta se dolga leta pripravljali na vojno, ko se je sama morala vojskovati na severu, v Sredozemskem morju in na Atlantiku. Toda posrečilo se nam je, da smo obdržali glavo nad vodo in ohranili svoje mesto. Posrečilo se nam je nakopičiti potrebne zaloge živil, da smo se ohranili pri življenju in tako mogli nadaljevati vojno. Le s skrajnimi naporami nam je uspelo obdržati postojanke v dolini Nila in na Srednjem vzhodu. Sredozemsko morje je zaprt za vse naše prevoze in vse ladje morajo pluti okrog rta Dobre nade. To nam pove, da lahko naše ladje naredimo povprečno le po tri vožnje na leto. Vse, kar smo bili storili, so opravičili naši napadi na sovražnika. Trdo smo se borili v libijski puščavi, kjer bo izbruhnila še nova vrsta bitk.

Kako bi torej mogli v takšnem položaju, pod udarci in stalnimi grožnjami, poskrbeti za zadostno varnost v Vzhodni Aziji pred navalom železa in ognja, ki ga je v nas sprožila Japonska? Odkrilo vami povem, da si nisem mislil, da bi se mogla Japonska udeležiti vojne proti britanskemu imperiju in proti Združenim državam. Nisem si mogel misliti, da bo Japonska zagrešila to napako. Toda sedaj, na današnji večer, Japonci slavijo zmago in njihovo veselje se sliši po vsem svetu. Priznamo, da smo bili potočeni. Tisto, v kar smo bili prepričani, da bo nezavzemljiva trdnjava in varuh ozemelj in otokov Tihega oceana, namreč ameriška vojna mornarica in njena vojska, tisto se je podrla. V tako odprto so se vsule Japonske oborožene sile. Tako v zraku kakor na tleh in na morju so se japonske sile pokazale kot strašne. To dokazuje, da bi tudi v primeru, če bi bili bolj pripravljeni kakor smo bili, ne imeli niti najmanjše možnosti, da bi zadržali japonski naval, ko pa imamo stalno na vratu nacionalnosocialistično Nemčijo in fašistično Italijo. Toda »tisti hudi časi« (ki jih je Churchill napovedal v svojem zadnjem govoru v spodnjem domu) še niso prešli in zato se bo treba boriti še dolge mesece, treba bo še trdih bojev in preživetih še hude udarce, trde in hude izgube in še mnogo trpljenja bo prišlo nad angleški narod. Zavoljo tega moramo podvojiti svojo odločnost in še tesneje strniti našo edinost. Drugače bomo naredili največjo neumnost in smrtno napako tako zase kakor tudi za tiste, ki so z nami. Vse, na kar zidamo, bi se podrla. Ko je povabil britanske narode, naj se še bolj povežejo v skupnost spričo groženj, ki bodo prišle, je Churchill navedel za primer boljše vike, o katerih so vsi mislili, da jih bo preplaval nemški vojni stroj, pa so se vendarle znašli in začeli s protiofenzivo. Churchill je nato pozval britanski narod, naj se zave svojih narodnih dolžnosti in naj tako da vladi trdne oprijeme, da se bodo popravile vse napake vojne in da vojni napori ne bodo zaman.

Zapuščine in druge nesporne zadeve

Najden zaklad v posteljni blazini - Ljubljana brez morfinistov

Ljubljana, 17. februarja.

Lepe knjige in povesti bi lahko človek kot sodni reporter napisal o raznih zapuščinah. Okrajno sodišče ljubljansko ima poseben oddelček 1, ki obravnava in rešuje vse v njegov okoliščini spadajoče zapuščinske in razne druge nesporne zadeve, varstvene in skrbstvene in vodi tudi prekljeno postopanje.

Kaj lepo je slišati, kadar na okrajnem sodišču odpro oporoko kakšnega ljubljanskega bogataša, imenitnika in skromnega milijonarja. Takrat ljudje mnogo govore in šušljajo, pa govorice kmalu utihnejo, ko se začnejo na sodišču prijavljati razni dediči, sorodniki in zahtevajo svoje deleže. Dostikrat trajajo zapuščinske zadeve po več let, preden sodišče naposled po točnem preudarku prisodi kakemu dediču njegovo dediščino. Procedura je včasih komplicirana, drugače pa zelo enostavna in hitra, posebno v primerih, ko umre kak revež, ki ni zapustil niti božjaka.

Okrajno sodišče v Ljubljani je v zapuščinskih zadevah, samo odobrujoča, nadzorna in vodilna oblast, ker so drugače za vse zapuščinske določeni ljubljanski notariji kot sodni komisariji, da vodijo zapuščinske razprave, razne cenitve in inventure. Najprej sestavijo takozvano »smrtnico«, v katero vpišejo vse pokojnikove podatke, sorodstvo in v posebnih rubrikah pokojnikovo nepremično in premično premoženje. Pri umrlih revežih kratko zapisujejo: »Umrli brez premoženja!«. In revežev zapuščinski spis že roma ad acta. Rešen je s potezo peresa. Drugače pa je pri bogatih. Takrat morajo sestaviti popolno inventuro, popisati in oceniti vse premično in nepremično premoženje. Dostikrat so cenilni zapisniki tako debeli in obširni, kakor rokopis kakšnega romana, vendar zelo suhoparni.

Primerilo pa se je že pred leti, da je umrla neka starka, ki je živela zelo siromašno. Prejemala je celo od mestne blaginje mesečno podporo. Ko so pregledovali njeno skromno podstrešno stanovanje, so našli v posteljni blazini lep kup bankovcev, srebrnega denarja, tako avstrijske krole, goldinarje, znamenite tolarje Marije Terezije in celo napoleonore. Zaklad je bil vreden do 70.000 din v takratni valuti. Zenska si v življenju ni nitiesar dobrega privoščila. Hrana so ji bili: kofetek, krompirček in močnik. Dediči so se veselili, da bodo po stari teti prejeli čedne denarce. Toda oglasila se je mestna občina in zahtevala povračilo vseh mesečnih podpor za vsa leta nazaj. In tako je tetin zaklad močno skopnel! Dediči pa so bili spravljeni v veliko nevoljo.

Lani ob novem letu je okrajno sodišče prevzelo od prejšnjega leta še 308 nerešenih zapuščinskih zadev, na novo pa jih je prišlo 1459, torej je oddelček 1 lani obravnaval skupno 1767 zapuščinskih zadev. Končanih je bilo lani od teh 1498. Zaradi siromaštva je bilo hitro rešenih 1171 zadev. Zapuščina pa je bila v 284 primerih prisojena dedičem, ko je bila poprej plačana predpisana sodna taksa na dediščino. Zanimivo je dalje, da je bilo v 2 primerih premoženje izročeno državnemu zakladu, ker sta umrla zapustnika brez oporoke in dedičev. Tudi predlanskim je sodišče zaznamovalo dva taka primera.

Zaradi posipanja hodnikov je v soboto nek ljubljanski dnevnik priporočil, naj bi mestna občina dala na razpolago pešak posestnikom, ki nimajo s čim posuti hodnikov pred svojimi hišami. Ta dobro misljeni nasvet pa gotovo ni potreben, saj vsi hišni posestniki dobro vedo, da lahko dobe na vseh straneh Ljubljane dosti peska za posipanje, prav tako pa tudi vsak hišni posestnik ve, da je po vsem mestu sedaj dosti pepela in premogovih ogorkov za posipanje hodnikov, saj so pred kratkim vsi dnevniki opozarjali, da mestna elektrarna oddaja ogork brezplačno. Enako imajo pa preveč pepela in ogorkov tudi vse druge centralne kurjave, ki so še hvalježe, če jim kdo odpelje ogork in pepel premoga. Zaradi peska in pepela torej ni izgovorov, ker je posipnega gradiva po vsem mestu več kot dosti brezplačno na razpolago, pač je pa gladih hodnikom krivi površnost in malomarnost. Zato pa spet opozarjamo na strogo predpisov, ki so jo nekateri morali že občutiti, drugi bodo pa še dobili plačilne naloge.

Vsakomur svoje prinaša

Ilustrirani družinski mesečnik

Novela z živimi slikami, priloga k bakrotisku, prikazi v slikah, potopisi, zanimivosti, moda, uganki, šah, vse za 40 lit letno. Naročila sprejema uprava v Ljubljani, ni. Kopitarjeva 6

Na sodišču je organizirano posebno varstvo in skrbstvo nad nedoletnimi otroki, ki so jim pomrli starši, oče ali mati. Posebna pozornost je obrnjena na nezakonske otroke. Od začetka lanskega leta je sodišče prevzelo od prejšnjih let 5746 skrbstvenih in varstvenih zadev, na novo jih je prišlo 428. Generalni varuh, katero funkcijo je zlasti vnelo in očetovsko izpolnjeval pokojni predsednik deželnega sodišča g. Albert Levičnik, je imel lani obilo posla. Njegova statistika nam govori mnoge zanimivosti o sirotah in zapuščeni mladini. Njegova statistika nam govori mnoge zanimivosti o sirotah in zapuščeni mladini. Generalni varuh je sedaj g. Vidic, upokojeni starešina okrajnega sodišča

S kakšnimi umetnimi gnojili bomo letos pognojili

Ljubljana, v februarju.

Za kmetovalce je zdaj tudi zelo pereče vprašanje umetnih gnojil, s katerimi se je veliko kmetov že stalno ukvarjalo in tako izboljševalo zemljo in povečalo donosnost pridelka. Razmere so se v tem pogledu precej spremenile. Zalibog dosedaj ni bilo mogoče dobiti vseh gnojil v zaželeni množini, upamo pa, da bodo kmetje tudi tokrat zadovoljni.

Izmed dušičnih gnojil bomo lahko dobili za pomladansko gnojenje amonijev sulfat, ki ga izdelujejo v Italiji v zadostni množini. Prejšnje smo bili navajeni pri nas na apneni dušik, ki ga pa zdaj ni dobiti. Amonijev fosfat je popolnoma enakovreden apnenemu dušiku, v nekaterih pogledih ga pa celo prekaša. Učinkuje hitreje kakor apneni dušik, kajti v zemlji se kaj hitro pretvaja v dušično hrano: soliter. Zlasti se obnece gnojenje z amonijevim sulfatom pri krompirju, ovsu in rži. Čeprav je amonijev sulfat kiselskasto gnojilo, vendar nekaj kisline tudi zemlji ne škoduje. Pšenico, koruzo, peso ali fižol pa smemo redno gnojiti z amonijevim sulfatom le tedaj, če zemljo tudi redno apnemo. Vedeti pa moramo, da ne smemo obenem gnojiti z amonijevim sulfatom in pa še apniti, kajti apno izganja iz fosfata amonijak. Tudi ni dobro trošiti to gnojilo v zemljo, ki ima veliko apna, na površino, ampak ga vedno zavlečemo ali plitvo podorjemo. — Za gnojenje krompirja se je amonijev sulfat celo boljše izkazal kakor pa apneni dušik. Trosimo ga tik pred setvijo in ga plitvo zakrijemo z zemljo. Za 1 ha krompirja računamo 170—250 kg amonijakovega sulfata površ potrebne količine hlevskega gnoja. Za žito pa porabimo tega gnojila za 1 ha 100—200 kg.

Za kmetovalca je že zdaj skrajni čas, da misli na pomladansko gnojenje in mora čim prej naročiti gnojila, če jih še ni. To velja razen za amonijev sulfat tudi za superfosfat, poseben pa za kalijevo sol, ki pride k nam iz Nemčije. Če nismo še poskrbeli za naročila za posamezna gnojila, se bo kmetovalcem utegnilo dogoditi, da bodo ostali brez njih.

Pri gnojenju obdelane zemlje in travnikov pa nikakor ne smemo pozabiti na apno. To je zdaj še toliko bolj nujno, ker nimamo več umetnih gnojil, ki imajo v sebi apno. Včasih so kmetje gnojili z apnenim dušikom in Thomasovo žlindro. Prvo je dušično, drugo pa fosfatno gnojilo, obe pa vsebujeta okrog polovice apna. Na ta način je bila zemlja obenem pognojena tudi z apnom. Za lahke in srednje težke zemlje je tak način gnojenja popolnoma zadostoval. Danes, ko kmetje teh gnojil nimajo, morajo tem bolj misliti na redno gnojenje z apnom, posebno za gnojenje detelje, lucerne in tistih travnikov, ki se radi nagibljejo h kisli reakciji. Razume se, da moramo razen tega vso težko, glinasto ali pa kislno zemljo redno in izdatno apniti, da s tem stalno odstranjujemo njene slabe lastnosti. Apno namreč zemljo rahlija in ji jemlje kislino, ki je večini naših kmetijskih rastlin zelo škodljiva. Samo če kmetovalec tako zemljo redno apni, jo ohrani rodovitno in sploh sposobno za obdelovanje. Če razen tega težke zemlje globoko obdelujemo, nam vso skrb za delo vračajo z obilnimi pridelki, kakršnih v lahki peščeni zemlji nikdar ne dosežemo.

Najboljši čas za apnenje njiv in travnikov je pozna jesen ali pa zima. Na travnike ga trosimo 1 mesec prej, preden se zbude rastline k novi rasti. Apno trosimo na zorane njive, in sicer na tiste, kamor bomo prihodnje leto sejali rastline, ki zahtevajo veliko apna. To so zlasti detelja, ječmen, jara pšenica, lucerna, fižol, pesa in koruza. Ne smemo pa trošiti apna, če bo spomlad na tisti njivi krompir, jara rži ali pa oves. Krompirju, rži in ovsu namreč bolj ugađa, če je zemlja malo kislja. Kako pa se da spoznati, da je zemlja kislja? Zanesljivo se da to ugotoviti, če jo damo preiskati posebnemu zavodu za preiskavo zemlje, ki tudi natan-

Zanimivo poglavje tvorijo tudi podatki o raznih preklilih, ko sodišče po daljšem postopanju postavi kuratorja nad osebam, ki so duševno bolne, notorični alkoholisti in drugače neodgovorni, ki ne morejo sami upravljati svojega imetja. Zaradi duševne bolezni je bilo lani popolnoma preklanih 5 oseb, predlanskim 9. Delno preklani sta bili 2 osebi. Neka oseba je bila preklana zaradi zlorabe alkohola iz navade. Lani ni bil noben zapravlilivec dejan pod sodno kurateljo. Tudi ni bil preklan noben morfinist ali kokainist ali oseba, ki bi zavlačala živčne strupe. Ti pojavi so po sodnih zapisnikih v Ljubljani zelo redki. V 141 primerih je bilo uvedeno postopanje za pridržanje nevarnih oseb v zavodu. V teh primerih je bilo izrečeno pridržanje za dopustno. V 4 primerih je bilo odklonjeno.

Taka je slika o zapuščinah in drugih nespornih zadevah okrajnega sodišča za lansko leto!

Čno ugotovi stopnjo zakisanosti. Približno pa lahko tudi sami doženemo, če gledamo bujnost rastlin. Zemlja, ki na njej rastejo kisle trave, ščavje in kislica, je gotovo kislja. Travnik je tudi kisel, čeprav ni na njem kislj trav, če pa trdovratno raste mah, ki ga kljub branjanju ne moremo zatreti. Na tako njivo in tak travnik gre apno.

Za apnenje zemlje je najboljšje žgano apno. Za precej kisljo zemljo ga potrebujemo 20—30 stotov za 1 ha. Če je žgano apno zmleto, ga lahko ob mirnem vremenu kar potresemo, če pa je v kosih, ga razvozimo v majhne kupčke, ki jih pokrijemo nekoliko z zemljo, da se apno ugasi in da razpade. Trošiti moramo enakomerno, da apnenje čim več zaleže.

Apnenje zemlje je skupno z globokim obdelovanjem najvažnejša izboljšava, ki rodi trajne uspehe. Zato na apno nikakor ne smemo pozabiti in se ga poslužujemo čim bolj moremo.

Slovesen sprejem albanskega ministrskega predsednika v Rimu

Rim, 17. febr. s. Albanski ministrski predsednik senator Merica Kruija je včeraj dopotoval v Rim, kjer bo gost vlade. Vodilnemu zastopniku Albanije je bil prirejen navdušen sprejem z vsemi častmi. Na postaji so ga pozdravili podtajniki iz predsedstva vlade, stranke, zunanjega ministrstva ter načelnik pisarne v uradu za Albanijo, rimski guverner, prefekt, poveljnik vojaške posadke in častna četa karabinjerjev z godbo in zastavo. Med igranjem državni himen je albanski gost pregledal častni oddelček, nato se pa ob navdušenih manifestacijah zbrane množice odpeljal do stanovanja. Senator Kruija bo ostal v Rimu do 20. februarja, se bo med drugim poklonil Vladarju, kraljevskim grobovom v Pantheonu, Neznane mu vojak in grobovom padlih fašistov na Kapitulu.

Za varstvo otrok pred jetiko

Protijetični dispanzer se še vedno trudi za otroke iz bolnih družin in jih oddaja v rejo drugim

V enem naših zadnjih člankov smo navajali delo ljubljanskega protituberkuloznega dispanzerja v boju proti jetiki, namreč delo, ki stremi za tem, da obvaruje mladino, pa tudi odrasle pred okuženjem jetike in v drugem primeru šele, da jim nudi tudi zdravljenje. Navesti moramo še bolj podrobno, kaj je ta ustanova storila, da zavaruje posebej še otroke pred jetiko. V prvih desetih letih je dispanzer izoliral skupno 350 otrok. To se pravi, vzel je iz družinskega okolja toliko otrok in jih izročil bolj varnim in zanesljivim rokam in skrbstvu. To so sami taki otroci iz družin, kjer je bolehal vsaj eden, če ne več članov, za odprto ali kako drugo nevarno vrsto jetike. Te otroke dispanzer potem oddaja in sicer dojenčke v razne dečje domove, otroke v predšolski dobi v razna zavetišča in večje zaprte domove, nekatere pa tudi v rejo. Dispanzer se pri tem zaveda, da je socialno skrbstvo v prvi vrsti sredstvo, da se ohrani otroka pred okužitvijo z jetiko.

Dispanzer ima pri tem mnogo težav. Za otroke, ki spadajo v ljubljansko mestno občino, še nekako gre, ker ima mestna občina v svojem proračunu postavko za vzdrževanje teh otrok, težavneje pa je z otroki, ki so pristojni drugim. Dispanzer mora iskati pri tem na vse strani pomoči, tako pri Visokem komisariatu, pri raznih dobrodelnih društvih, kakor pri Vincencijevi in Elizabetni konferenci in tudi pri podeželskih občinah samih, kar pa je zelo težavno, ker so podeželske občine revne in takih sredstev ne zmorejo. Pri tem je treba res občasno požrtvovalno delo voditelja dispanzerja g. dr. Josipa Prodana in treh zaščitnih sester, ki se trudijo, da olajšajo položaj malih in po jetiki ogroženih bolnikov. Saj pogosto, enako ka-

V znamenju robcev...

Ljubljana, februarja 1942.

Vremenske razlike zadnjih dni so marsikomu naprtilo poleg mrzlih nog še nahod, tako da navadno porabimo vse robce, pa nam jih še zmanjkuje. Kiha, kašlja in smrkla vsevprek. Pa saj ni čudno, usnje je drago, podplati so tenki in tako ti mrzla kar mimogrede zleze v telo. Včasih so nahod pozdravili z nekaj »frak-lji ta zelenega«, dandanes pa se te božje kapljice ne dobi več. Zato moramo poseči pač po domačih sredstvih, ki so tudi zelena, samo huda ne.

Nahod je splošno znana bolezen, ki ima svoj vzrok v vnetju nosne sluznice. V začetku izloča ta sluznica sluznato sluz, ki kmalu povodni in ako je bil nahod posebno hud, postane na koncu še celo gnojna ali krvava. Zaradi vnetja sluznice otečajo in postanejo boleče. Dogodi se celo, da dobi bolnik visoko vročino in mora celo v posteljo.

Domača zdravila, ki se uporabljajo proti nahodu, so zelo uspešna in poleg nahoda pomagajo ozdraviti tudi glavobol. Najhitreje pomagamo nahod, če zvečer, preden ležemo spat, spijemo vroč lipov čaj, da se spotimo. Poleg tega imamo še tudi čaje različnih rož, ki jih uporabljamo za izpiranje nosu. Tu pridejo predvsem v poštev naslednji čaji: brusnični, kamilični, gladišnikov in čaj smetlike.

Namesto izpiranja s čajem se v zadnjem času precej uveljavlja tudi prašek za nosljanje proti nahodu. Izdelovali so ga iz raznih rastlinskih drog, ki blažilo vplivajo na sluznico. Te praške pa lahko ponaredimo sami brez večjih stroškov.

Prvi prašek za nosljanje priredimo iz naslednjih rastlin ali rastlinskih delov: korenina črnega teloha (rhizoma helleborus niger) 5 g
cvet šmarnice (flores convallarij) 15 g
korenika kopitnika (radix asari europ.) 30 g
korenika vijolice (rhizoma iridis) 50 g

Drugi prašek:

listje betonike (folius betonice) 20 g
vrtna rutica (ruta graveolens) 20 g
korenika kopitnika (radix asari europ.) 20 g
majaron (foli majorani) 20 g
korenina črnega teloha (radix helleborus niger) 20 g

Tretji prašek:

mihlični prašek (sapon. medicat. pulv.) 5 g
korenina vijolice (rhiz. iridis) 20 g
fižolova moka (phar. semin. phaseoli) 75 g

Vsako rastlino dobro posušimo in stolčemo v prah. Nekoliko težavneje bo zdrobiti korenine, vendarle bo tudi to šlo. Zdrobljene rastline presejemo in po navedenih receptih zmešamo. Čim finejši je prah, tem boljši je. Praške shranimo v primerne skatlice, da jih lahko nosimo s seboj. Za njuhanje vzamemo ščepec tega prahu. Nahod se poleže že po enem do dveh dnevih.

Črna KAMELA

Chan je presenečeno odprl oči. »Torej ste bili vi tisti, ki je zagrešil to svojevrstno dejanje? In pozneje — ko je piš razmetel ostanke z mize, ste bili spet vi tisti, ki ste del ostankov skrili?«

»O ne — vi pozabljate, da tedaj sploh nisem bila v sobi. Pa četudi bi bila, vendar tako prebrisana ne bi znala biti. V kritičnem trenutku mi je moral pač nekdo priskočiti na pomoč. Kdo? Meni sami se niti ne sanja, čeravno sem bila neznancu zelo hvaležna, da je tisto storil.«

Chan je zavzdihnil. »Vi ste mi preiskavo precej zadržali in zaradi tega je šlo v nič mnogo predragocenega časa. Občudujem sicer vašo zvestoto navezanost na pokojnico... Obmolknite! Je, o, rad bi poznal to žensko! Kakšna ljubezen jo je prevevala! Nedolžno dekle vleče za nos policijo samo zato, da bi ohranilo njen spomin čist. Mož, ki sploh kriv ni bil, prosil, da bi ga prijeli kot morilca, verjetno prav iz istega nagiba.«

»Mislite, da je Robert Fyfe vzel izgubljene fotografije?« je vprašal Bradshaw.

Charlie je zmajal z glavo. »Nemogoče. Saj se niti dobro pojavil ni. Toda ne, tako preprosto to ni. Saj sploh ni preprosto. Vzdihihnil je. »Bojim se, da se bom prej posušil do kože, preden bom razrešil vso to uganko. In vi...« očitaloče je pogledal mladeno, »vi edini ste vzrok, da sem izgubil najmanj sedem funtov na svoji teži.«

»Žal mi je, je zastokala Julija

»Nikar se ne mučite! Moje hčerke mi vedno pripovedujejo, da sem mnogo preobilen in nimam zato nobenega pohlepa po lepoti. In lepota, to je vendar edini cilj.« Vstal je. »Res, tako je

60 torej! Jimmy, nikar ne pustite, da bi vam ta mladenka ušla. Izkazala se je kot zvesta. To je bila najbolj neizkušena lažnivka, kar sem jih kdaj srečal. Kako čudovita žena bi utegnila biti za vsakogar!«

»Moja, če bo šlo po sreči,« je rekel Bradshaw

»Tudi jaz upam,« se je obrnil Chan proti mladenki. »Vzemite ga in vse, kar je bilo med nami, bodi pozabljeno. Tistih sedem funtov izgubljene teže pa bom rad dal na razpolago za doto.«

Zasmejala se je. »To je pa zares mikavno. Oh, mr. Chan, jaz sem res vesela, da smo med seboj vse račune uredili. Hudo mi je bilo, da sem vas morala nalagati...«, saj ste neverjetno sijajen človek.«

Priklonil se je. »Celo moje staro srce poskakuje od veselja zaradi vaših ljubeznivih besed. Vi mi dajete novega poguma. Toda, kaj še vse stoji pred menoj? Bodočnost je zastra in koprano — in jaz nisem noben Tarneverro, da bi jo mogel skozi to oviro videti.«

Zapustil je oba v senci palme in počasi stopil proti svojemu avtomobilu. Ko je odpeljal izpred hiše, bi se bil kmalu zadel v tovorni avtomobil. »Pazi, idiot!« je sprva zakričal sofer. Ko pa je spoznal člana policije, se je naredil, kakor da bi sploh ne odprl ust. Charlie mu je pomirjevalno pomignil in odpeljal naprej.

Detektiv je zdaj znova zabredel v negotovost in dvome. Končno se je stvar s smaragdnim prstanom pojasnila, toda še zmerom je bil zelo daleč od cilja. Eno mesto v Julijinem pripovedovanju je bilo posebno zanimivo. Bila je slika Dennyja Maya, katero je bil poskušal znova sestaviti.

Doslej je mislil, da mu je nekdo hotel preprečiti, da bi ugotovil, nad katero sliko je jokala Shelah Fane. Ali pa morebiti ni šlo tu za isti nagib, kakor pri uničevanju slik v časopisih? Brez dvoma je bila na delu v obeh primerih ista oseba, ki je hotela na vsak način preprečiti, da bi prišla slika Dennyja Maya pred oči komisarja Chana. Toda, le zakaj?

Charlie je sklenil, da bo vso stvar še enkrat od vsega začetka premislil. Toda potem se je spet premislil. Na vsak način bi bilo to preutrudljivo spricho dogodkov današnjega dne. »Boljšo bo, če sploh opustim vsako razmišljanje,« je mrmral sam pri sebi. »Rajši bom opustil sleherni opravke, da bom spet spravil v red svoje noge. Morebiti pa bo moja podzavest porabila priliko in se vrgla z uspehom na ta primer, ko bom jaz duhovno odsoten.«

Čisto brezskrben in pripravljen, da se bo popolnoma odpočil, je zapeljal pred Grand hotel in se obrnil proti vhodu. Veža je bila tedaj popolnoma prazna.

Očitno zadovoljen se je Sam, mladi kitajski vratar, smehljal. Charlie je obstal. Šlo je še za neko malenkost, glede katere je hotel pobarati Sama.

»Kako kaj gre?« je vprašal. »Videti je, da se v svoji službi kar dobro počutiš, ali ne? Uvod je to imenoval detektiv.«

»Dobra služba,« je z radostjo odgovarjal Sam. »Zmerom dobra napitnina.«

»Ali poznaš človeka, ki mu pravijo veliki Tarneverro?«

»Sijajen gospod. Moj dober prijatelj.«

Charlie ga je pozorno premotril. »Danes zjutraj si ga nagovoril po kitajsko. Kako si mogel tako?«

»Takat, ko je prišel k nam, mi je povedal, da je dalj časa živel na Kitajskem in da precej dobro pozna kitajščino. Tako sva govorila v kitajščini. Ne govori sicer dobro, pač pa ve odlično razume.«

»Kaže pa, da te danes zjutraj ni dobro razumel?«

Sam je skomiznil z rameni. »Ne vem. Danes zjutraj sem govoril tako kakor vselej. Pogledal me je smešno in rekel, da me ne razume.«

»Ti turisti so večkrat svojevrstni,« je smeje odgovoril Chan. »Silno smešni,« je potrdil Sam. »Navzlic temu dajejo izdatne napitnine.«

Charlie je zdaj odšel skozi vežo na teraso, kjer se je usedel.

Pripravljajo se zakoni za socialno zaščito poljedelskega delavstva

Ljubljana, 17. februarja
Pravim ljudskim delavcem s Sloveskim, Krekom, Jegličem na čelu, ki so ljubili žuljave roke, so naši slovenski delovni sloji dolžni zahvaliti za svoj gospodarski in kulturni dvig.
Toda to delo še davno ni končano. Pri industrijskem delavstvu smo prišli komaj na pol poti. Pri delu za obrtniške delavce, zlasti za vavence, smo bili komaj na početku organiziranega dela. Poljedelski delavci pa so doslej živeli svoje bomo življenje kar pozabljeni. Nihče se ni bral za njih, niti delavci iz drugih strok ne. Vse je bila napram tem ljudem odklonilno, sovražno ali vsaj brezbržno.

Pač je bilo nekaj organizacijskih poizkusov, ki pa niso imeli globljih korenin. Organizatorji niso v resnici iskali poljedelskega delavstva, ampak le svoj ali svoje grupe organizacijski prestiž. Zato so ti poskusi kmalu propadli. Le vinarji na Štajerskem so imeli že 20 let svojo žilavo organizacijo, ki je morala prebroditi neverjetno velike težave. Pa je le žela postopoma vedno nove uspehe. Poleg te se je zadnja leta skušala uveljaviti še organizacija sezonskih poljedelskih delavcev v Prekmurju. Kazalo je, da bo v teku let postala resen, upoštevani delavski pokret. Obe ti dve organizaciji sta bili v sklopu Zveze združenih delavcev.

Ogromna večina poljedelskih delavcev pa je stala ob strani. V samem delavskem stanu je igrala nekakega izobčenca. V javnem življenju naroda ni ničesar pomenila. Velike sile, ki so bile v teh ljudeh nagromadene, so ostale mrtve, zakopane.

Zato je duhovščina ljubljanske škofije pod predsedstvom svojega škofa na znanem zborovanju dne 6. III. 1940 odločno poročila, da je tu treba drugače začeti. Skrajni čas da je, da se tudi za to delavstvo stori, kar je potrebno in pravično. Zlasti naj bodo ti delavci deležni istih socialnih zavarovanj kakor ostali delavci.

Vsa poštena javnost je ta odločni poziv pozdravila. Zlasti pa so bili veseli že organizirani vinarji in poljedelski delavci v sklopu Zveze združenih delavcev. Sedanji časi prinašajo sicer obilico drugih skrbi in težav, toda kljub vsemu ne dopuščajo nobenega odloga, da bi smeli pozabiti na gorni in spodnji sloveske duhovščine. Treba je kljub vsemu na delo za poljedelskega delavca. Bil je velik greh to vprašanje še v naprej zanemarjati.

V našem delavskem stanu je stroka poljedelskega delavstva najmočnejša. Sem spadajo hlapci, dekle, dninarji, gozdni delavci, oglarji itd. Vseh skupaj jih je preko 70.000. K temu moramo prišteti še njihove družinske člane. Ti delavci so med vsemi najslabše plačani. Niti niso zavarovani za bolezen, za starost in

onemoglost. Nezgodno zavarovanje je izvedeno samo za nezgode, ki se zgodijo pri poljedelskih strojih. Ti delavci so zato v večnem strahu pred uboženimi in pred beraško palico, Beg za deželo, od kmečke grude je tu le prerazumljiv in opravičljiv. Samo zboljšanje socialnega položaja more tu postaviti varen jez.

70.000 slovenskih ljudi kliče tako danes po socialni pravičnosti. Danes bolj kakor kdaj koli prej.

To nalogo naj bi izpolnil Oddelek poljedelskih delojemalcev pri Pokrajinski delavski zvezi. Ta sedaj to delavstvo zbira, ga poučuje in zanj pripravlja zakon o socialnem zavarovanju. Osnutek za nezgodno zavarovanje bo v kratkem predloženo oblasti v potrditev. Drugi osnutek: za bolezen, za starost in onemoglost, so v delu in bodo uveljavljeni pozneje.

Poljedelski delavec postaja tako enakopraven s tovariši iz industrijske in obrtne stroke. Vstopa v članstvo vseh delavskih socialnih združenj in v članstvo Pokrajinske delavske zveze. V delavskih ustanovah bo poslej tudi on sodeloval. 70.000 najnižjih ljudi iz naroda se vključuje tako v sistem našega javnega življenja.

Kdor narod zares ljubi, bo tega vesel in bo pri delu pomagal. V resničnem našem narodnem interesu je, da ustvarimo poljedelskim delavcem socialno-zavarovalno zaščito in lepšo bodočnost.

Zanimive številke o obveznem pouku italijanske na Hrvaškem

V večerajšnji številki »Sloveskega doma« smo že poročali, da je bil z novim ministrskim odlokom uveden tudi po hrvaških srednjih šolah obvezni pouk italijanske, ne samo po poklicnih obrtnih, trgovskih in kmetijskih šolah. Da bo slika nekoliko popolnejša, naj danes dodamo prejšnjemu poročilu še naslednje podrobnosti:

Z novim ministrskim odlokom bodo obvezno poučevali italijansko na šestih hrvaških realnih gimnazijah, ki jih obiskuje 33.000 dijakov, na trinajstih klasičnih gimnazijah s približno 16.000 dijakih, na sedemdesetih učiteljskih s 3.000 učenci in na 115 meščanskih šolah, ki jih obiskuje približno 20.000 učencev. Skupno se bo od večerajšnega ponedeljka dalje obvezno učilo italijanskega jezika približno 60.000 hrvaških dijakov, med katere pa niso vštet tisti, ki obiskujejo poklicne trgovske, obrtne, mornariške in kmetijske šole.

Redni promet cestne železnice

Ljubljana, 17. februarja.

Redni promet na cestni železnici se prične danes, torker jutraj. Ob 5.48 peljejo vozovi iz remize in ob 6.30 se začne redni promet na vse strani. Ob 19.15 peljejo zadnji redni vozovi z Ajdovščine na vse strani, ob 19.30 pa zadnji vozovi s končnih postaj vozijo v remizo. Ob 20.15 odpeljejo službeni vozovi z Ajdovščine na Vič, Rakovnik, v Moste in v Šiško, a ob 20.45 se službeni vozovi z Ajdovščine spet vsi vrnejo v remizo.

Št. Jernej na Dolenjskem

Huda zima, ki je vladala tudi pri nas, je nekoliko popustila. Posijalo je spet sonce, ki je bilo že skoraj čisto pomladansko. Ljudje pravijo, da take zime že ni bilo od leta 1929. V naši okolici je zapadlo nad 1 m snega. O Gorjancih pa vedo povedati Javorčanje, da ga je tam zapadlo čez 2 m. Na gorških pašnikih ali tu košenicah imenovanih so se utrgali veliki plazovi snega in so zdrčali v dolino. Tudi potoki so bili vsi zamrznjeni, da so se otroci na njih lahko prav lepo zabavali. Najbolj pa so seveda godrnjali in se jezili mlinarji, ker so morali zapustiti svoje mline in iti za gorko peč ter čakati ljubega sonca, da jim odtopi led z mlinškega kolešja. Otroci so postali veseli, ker se jim je po dolgem času spet pričela šola. Vsi skupaj si želimo že skorajšnje pomladi in toplih dni.

Morski praviček ali budra

V sobotni številki našega lista smo objavili nekaj besed o reji morskih prasičkov. V ponedeljek pa smo prejeli od nekega prijatelja našega lista dopis, v katerem nam na kratak in jasan način pojasnjuje, da se morskomu prasičku pravi po domače budra.

Prijatelj nas opozarja, da so stari ljudje okrog Slovenske Bistrice rekali morskomu prasičku kar budra. Tudi za ljudi, ki eo se redili, so pravili: redi se kakor budra. Gospodu, ki nam je poslal omenjeni dopis, smo zelo hvaležni za njegovo opozorilo. Prav je in lepo, da nadomestimo tuje izpačenke z lepimi domačimi izrazi.

Novice iz Države

Obsežne priprave za proslavo škofovskega jubileja sv. Očeta v Italiji. V vseh italijanskih škofijah obstaja poseben odbor, ki pripravlja čim slovesnejše in lepše proslave za 25. letnico, odkar je bil sedanji papež Pij XII. posvečen za škofa. Glavni odbor v Rimu vodi kardinal Lavitrano, v odboru pa eo poleg zastopnikov visokega klera tudi številni laiki. Glavni odbor je brzojavno naznanil sv. Očetu, v kakšnem obsegu misli prirediti proslavo, papež pa je po svojem državnem tajniku kardinalu Maglioneju odgovoril, da se zahvaljuje za pozdrave in jim pošilja svoj apostolski blagoslov. Proslave bodo v vseh krajih 23. maja, za pokritje stroškov bodo pobirali prostovoljne prispevke. Glavni odbor je pregledal tudi doseganje pripravljalo delo in ga odobril.

Posebne nagrade za iznajditelje. Zadnja leta praznujejo v državi na dan 10. maja tako imenovani »dan tehnike«, to je dan, v katerem se proslavlja napredek in izpopolnjevanje italijanske tehnike in industrije, sedaj pa najbolj vojne industrije. Na ta dan podeljuje zavod za znanstvena raziskavanja v Rimu številne visoke nagrade za tiste, ki so izumili kakšno koristno in učinkovito novost, ki se da s pridom uporabiti v vojni. Njihove izume pregleduje in ocenjuje stalni odbor in potem predloži seznam Duceju, ki podeli nagrade. Za lani in predlanskim se je prijavilo za to tekmo mnogo tehnikov, za letošnjo pa pravijo, da jih bo še več. Število nagrad ni omejeno, ravna se po številu kompetentov in po kakovosti odnosno pomembnosti izuma.

Nov italijanski poslanik pri Sv. Stolici. Pred tednom dni je umrl dosedanji italijanski poslanik pri Vatikanu Atolico, sedaj pa je bil na njegovo mesto postavljen Rafael Guariglia, 53 let star, po rojstvu iz Neaplja, ki je bil že poslanik v Parizu, Londonu, Petrogradu, Bruslju in končno več let v zunanjem ministertvu. Leta 1926 je bil imenovan za generalnega ravatelja v oddelku za Evropo in Bliznji vzhod. Pozneje je postal poslanik v Madridu, nato pa je sledila njegova služba v Buenos Airesu in nazadnje v Parizu.

Nova javna dela v premogovnikih Arsi in Carbonia. Z velikimi sredstvi podpirajo oblasti razvoj in povečanje premogovnikov v Arsi in Istri in v Carboniji na Sardiniji. Predlansko leto je bilo za graditev potov, higienskih stanovanj in za razširitev rudnikov odobrenih 50 milijonov lir, ki so bili porabljeni v treh etapah. Sedaj pa javljajo, da je bilo v isti namen odobrenih novih 50 milijonov, ki se bodo porabili v prvi vrsti za premogovnik v Istri, ki je bogat in ga je treba izrabiti do skrajnih možnih meja.

Italija med prvimi pridobivalci električne energije. Program, ki ga je vlada izdelala glede nadaljnega razvoja vodnoelektričnih naprav, bo Italijo spravil med prve pridobivalce električnega toka na svetu. Doslej je bila Italija z letnimi 20 milijardami kilovatnih ur na četrtim mestu na svetu, in sicer za Združenimi državami, ki nosijo prvo mesto, Kanado in Japonsko. Za lani se je Italija Japonski približala skoraj za 1 milijardo kilovatnih ur, če pa bo uresničen program, da mora vsa država pridobiti v l. 1946. 30 milijard kilovatnih ur, pa se bo Italija vsidrala na drugem mestu takoj za Združenimi državami.

Drugi par dvojčkov v družini s 17 otroki. V hiši Mombellija Ernesta iz Brescije sta se pred dnevi rodila dvojčka, deček in deklica. To je v družini že drugo rojstvo dvojčkov. V celem je Mombellijeva žena rodila do zdaj 17 otrok. Predstavniki oblasti so obiskali srečnega očeta in mater in jima zagotovili večjo podporo in sporočili tudi voščila Duceja. Vsi otroci, starejši kakor tudi novorojenčka so popolnoma zdravi.

Dva delkina ujeta v pristanišču. Ribiči in lovci na morske zveri so zapazili v pristanišču Viareggia, da sta v ozek kanal zapluli dve morski živali, veliki sovražnici ribičev, dva delfina. Živali sta se najbrže pognali za tropo rib in tako zašli v prostor, ki jima sicer nikoli ne ugaja. Ribiči in lovci so se takoj spravili nagnju in ju začeli loviti v posebne pasti. Majši delfin, ki je bil težak okrog 35 kilogramov, se je kmalu vdal v svojo usodo, dočim se je večji, težak 80 kilogramov, branil na vse kriplje, vendar se svoji usodi ni mogel izogniti.

Pustolavščina 11letnega dečka. 11letni Alfred Stergar, ki je s svojo sestro bival pri družini Petrovič v Dragonizju, ki je nekega dne sklenil popihati. Res je pobral vse svoje stvari in odšel. Spotoma se je zgledil pri nekem svojem znanu v Ravni. Ko so pa domači izkušali izvedeti, kam je namenjen in kaj ga je pognalo od doma, je deček umolknil, ob prvi priliki pobral svoje reči in skrivaj odšel. Fant je taval nekaj dni po gozdovih, kajti kraja ni dobro poznal, še manj pa bližnjice skozi gozd, dokler ga nazadnje niso dobili karabinerji in prijeli. Fantič jim je povedal, da je bil namenjen na rusko bojišče, da bi tam obiskal vojake in se sam prijavil med vojake. Deček je taval vsega skupaj osem dni, vendar je od svojega izhoda kraja prišel le nekaj kilometrov. Njegova pustolavščina se je hitro končala, vendar je fantič izjavil, da svojih načrtov ne bo opustil, pač pa bo počakal še nekaj let, da bo dorastel in da bo smel brez ovir stopiti v vrste bojevnikov.

Ljubljana

Koledar

Danes, torek, 17. februarja: Frančišek K. Sreda, 18. februarja: Pepelnica.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste-Zaloška cesta.

Drugo polovico »Slovenčeve knjižnice«

bomo začeli z znamenito povestjo Janeza Jalna »Ovčar Marko«. Naročite se na drugo polovico »Slovenčeve knjižnice« takoj, da boste dobili knjige lahko po 5 lir.

Ljubljansko gledališče

Drama

Torek, 17. febr., ob 17.30: Človek, ki je videl smrt. Premiera. Red Premierski. Sreda, 18. febr., ob 17.30: Voda. Red Sreda. Četrtek, 19. febr., ob 17.30: Človek, ki je videl smrt. Red Četrtek.

Opera

Torek, 17. febr., ob 17: Pustni večer pri grofu Orlovskem. Izven. Sreda, 18. febr., ob 17: Evgenij Onegin. Red Premierski.

Drugi ob 17.30 bo premiera tridejanske komedije: »Človek, ki je videl smrt«, ki jo je napisal romunski pisatelj Victor Eftimiu, v režiji in insecnaciji inž. arh. Bojana Stupice. Pisatelj duhovito ironizira majhnost provincialcev, njihovo filistrstvo in njihove smeje želje za poletom in pomembnostjo. V mir provincialnega življenja pride potepuh, ki skali s svojim prihodom pokoj mesteca ter zanesa vanj konflikte, nemir, pa tudi srečo in zadovoljstvo. Igrali bodo: Jan, Cesar, VI. Skrbineš, Raztresen, Gabrijelčičeva in Simčičeva.

Drugi ob 17 bo v Operi prireditve pod naslovom: »Pustni večer pri grofu Orlovskem«. Upozorili bodo drugo dejanje iz Straussove opere »Netopir«, ki se godi v vili grofa Orlovskega. V zabavo, ki se vrši v okviru tega večera, je vnešen nekaj pevskih in plesnih točk, ki jih bodo izvajali naši operni in operetni člani: Kogejeva, Poličeva, Vidaličeva, Frel, Janko, Zupan, Lupša ter Bravničarjeva, Japljeva in baletni zbor. V drugem dejanju »Netopirja« sodelujejo: Rozalinda Poličeva, Adela-Ribičeva, Eisenstein-M. Sanein, Frank-Janko, Orlovski-Sladoljev, dr. Falke-B. Sanein, Ida-Japljeva in Melanija-Koširjeva. Pripominjamo, da je ta predstava podobna prireditvi »Večer pri grofu Orlovskem«, ki je bil izjaven z uspehom na Silvestrovo, le da bodo nekatere solistične točke zamenjane z drugimi. Dirigent: D. Zebre, režiser: E. Frel, koreograf: inž. P. Golovin.

P. n. abonente reda Premierskega opozarjamo, da bodo imeli v tekočem tednu več premier. Ker so predstave v preteklem tednu za abonmaje odpadle, jih mora gledališče v najkrajšem času nadoknaditi. Glede na to prosijo uprava Narodnega gledališča p. n. abonente, naj to upoštevajo.

V spomin na pobožnost

devet. prvih petkov so izšle prelepe slike presvetega Srca Jezusovega. Dobite jih po vseh župnih uradih!

EIAR — Radio Ljubljana

Torek, 17. februarja: 13 Napoved časa in poročila — 13.15 Vojno poročilo — 13.17 Ljubljanski radijski orkester — 14 Poročila — 14.17 Orkester — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Opera glasba — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Simfonična glasba — 20 Napoved časa in poročila — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov — 20.30 Koncert komornega zbora — 21 Ljubljanski radijski orkester — 21.30 Kmetijski trio iz Ljubljane — 22 Koncert klaviristke Martice Concillia — 22.45 Poročila.

Sreda, 18. februarja: 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Pisana glasba — 8.15 Poročila — 12.15 Duet harmonik Malgaj — 12.40 Koncert kvarteta Lumbar — 13 Napoved časa in poročila — 13.15 Vojno poročilo — 13.17 Orkestralna glasba — 14 Poročila — 14.15 Orkestralna glasba — 14.45 Poročila — 17.15 Koncert klavirista Marijana Lipovška — 17.35 Koncert klavirista Tomasa Alatijsa — 19 Pouk italijanske — 19.30 Poročila v slovenščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov — 20.40 Simfonični koncert — 21.40 Koncert oglarja Pavla Rančigaja v cerkvi sv. Petra v Ljubljani — 22.10 Koncert klaviristke Erne Woerz — 22.45 Poročila.

Vinko Lavrič:

Jakobovi sinovi v Egiptu

Povedali smo že, da je bil Egipt v tem času država, ki je hotela osvajati in ee širiti; njeni polki eo stali zdaj globoko na jugu v Nubiji, zdaj spet v Libiji, Siriji in celo ob Eufratu. Radi tega so morali faraoni poskrbeti, da je bil doma mir, ko so se oni bili daleč od doma. Nemirni sosedi ob azijski meji, ki so čestokrat vpadali v Egipt, so bili Semiti, prav tako kakor Izraelci, ki so prebivali v Geenu ob imenovani meji. Kaj lahko bi se nekega dne zgodilo, da se oboji zvežejo v »večnem prijateljstvu«, ki bi Egiptanom ugodno postavilo temelj nevarno, ker eo Izraelci prav dobro poznali razmere v Egiptu. Ta strah in to skrb Egiptanov nam sv. pismo opisuje s fotografčno natančnostjo: »Faraon je rekel svojemu ljudstvu: Glejte, ljudstvo Izraelovih sinov je številnejše in močnejše od nas. Dejte, ravnamo modro z njim, da ee ne razmnoži in ee ob kakih vojski ne pridruži našim sovražnikom, da se ne bo vojskovalo zoper nas in odšlo iz dežele.«

So pa bili takrat v Egiptu tudi hudi in dolgotrajni boji za prestol, ki njih posledice vidimo na Mojzesu, kakor po-

roča sv. pismo. Poglejmo te boje, kakor jih poročajo egiptski viri.

Tutmosis I. je imel z legitimno ženo Ahmosis, hčer Hatšepsove, z drugo ženo Mutnofreto sina Tutmosisa II., in slednjič z nelegitimno ženo Isio sina Tutmosisa III. Na prvi pogled vidimo, da je bila taka družina kakor nalašč, da ee vnamejo boji za prestol.

Leglo vsega zla je bilo, ker si je lastila ženska, namreč Hatšepsova, postavne pravice za nasledstvo na prestol. Strogi legitimisti eo ji dali prav in rekli: Po postavi je Hatšepsovet kraljica; da je ženska, nič ne de. Drugim pa ni šlo in ni šlo v glavo, da bi bila kdaj kraljica v Egiptu ženska. Na Hatšepsovetine nasprotnike se je opiral Tutmosis III., nezakonski sin Isie, in se skušal preinititi za kralja. Podrobnosti tega boja niso znane, znano je le, da eo na obeh straneh posluževali sredstev in zvijač, da bi prišli do svojega cilja, pa najsi bo tudi po ovinkih. Taka zvijača je bila, da sta eo Tutmosis in Hatšepsovet poročila, torej polbrat e polestro. Tutmosis je s to poroko kaj malo dosegel; Hatšepsovet se je izkazala kot enakovredna partnerica in rekla: »Kraljica eem jaz!« Z neko sveto sleparijo se je Tutmosisu posrečilo, da je prišel korak naprej: o nekem velikem prazniku eo nosili okrog podobno Amona. Amon eo je ustavil pred preten-

gledaliških umetnostih peljal svečano na oni prostor, kamor je smel iti samo kralj. Kajpak se je bil o tem Tutmosis že prej sporazumel z Amotovimi duhovni, saj je bil kot princ sam tudi duhovnik. Po tem »čudežu«, ki je pač narod močno pretresel, eo na dvoru toliko odnehali, da eo Tutmosis, od samega boga izvoljenega, postavili za sovladarja.

Pa tudi tokrat je dosegel Tutmosis svoj cilj samo na pol. Cutil je, da ga, če le mogoče, povsed odrajava, in da ee mora, dokler živi kraljevska soproga, odreči svojemu življenjskemu cilju: vreti ob fla Prednjo Azijo. Vse po njeni smrti je prišla do veljave vsa njegova moč in sila in podjetnost.

Tudi od Hatšepsovetine strani ee nam je ohranila zvijača, ki naj bi utrdila njeno kraljevo visocanstvo v narodu: je to na njenem templju naslikan napis, ki naj ponazarje njeno božje pokolenje in s tem pravico do prestola. Po uradnem egiptemskem izmisleku in v očeh naroda egiptski kralj ni bil sin zemeljskega očeta, temveč pravi sin sončnega boga ki ei je za tak namen privzel postavbo kralja in se prikazal kraljici. Iz takega božjega sorodstva eo izvirale potem tudi pravice do prestola. Da je Hatšepsovet resnična hči sončnega boga, hoče narodu dopovedati omenjeni napis.

Napis ee glasi (v izvirniku): »Amon, gospod prestolov obeh dežel, ei je privzel podobo njenega soproga, kralja Tutmosisa (I); ona (kraljeva soproga Ah-

mosis) je spala v krasoti svoje palače. Tedaj jo je prebudil prijeten vonj boga (ki ee je prikazal v podobi njenega kraljevega soproga), se je nasmehnil njenemu visocanstvu, šel takoj do nje in jo pozelel. Prikazal se je v svoji božji podobi, ko je stopil pred njo in ee je ona veselila, ko je gledala njegovo lepoto. Ljubezen do njega ji je prešinila ude, palača je valovala od vonja boga, njegov duh je ves iz Punta (dežela kadila). Kraljica je govorila pred veličanstvom tega boga: Amon, gospod prestolov obeh dežel, moj gospod, kako velika je tvoja moč! Prelepo je gledati tvoje celo, ti združuješ moje veličanstvo s tvojo močjo... Njegovo veličanstvo bog je rekel: Hatšepsovet je torej ime otroku, ki sem ga položil v tvoje naročje... Hatšepsovet bo slavno vladala v vsej tej deželi.«

Kdor pozna takratne prepire za prestol, takoj zapazi, kam merijo te besede, posebno konec, da je Amon položil dete v naročje in da je dete poklicano, da slavno vlada v vsem Egiptu. Te besede eo nekaj svečan protest zoper vseake drugega pretendenta, ker pač nihče drugi ni rojen od Amona in poklican do kraljevskega prestola kakor Hatšepsovet.

Jasno je, da eo prepriji za prestol hotično nočej zjeti tudi Mojzesa, ki je bil vzgojen na dvoru. Tudi če se Mojzes ni očitno postavil ne na to ne na ono stran, je vendar na dvoru vsakdo mislil, da je kajpak na strani svoje rešiteljice in druge matere.

Konec Greenejev

je naslov novemu kriminalnemu romanu, ki bo začel naš list prinašati

ta teden

Zgodba, polna grozotnih skrivnosti, dramatičnih zapletov, nepričakovanih preobratov. Na vsaki strani čaka novo presenečenje, da bralcu zastaja dih in da ga roman neubranljivo veže do konca.

Konec Greenejev

je kriminalni roman, kakršnega v slovenščini še nismo brali. Nobena, še tako fantastična reklama zanj ni pretirana. Ze zaradi njega se vam spleča naročiti najcenejši, najboljši slovenski dnevnik

SLOVENSKI DOM

Andrejčkov
J o ž e

Žalost in veselje

R o m a n
v s l i k a h

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

406.

Ni se bal smrti, toda zdelo se mu je, da bo radža svoje grožnje izpolnil. Pred smrtjo bi bil pa še rad videl Aleša... Iz premišljanja ga je vzdramil voltel grom, kakor da bi bilo ustrelilo iz topa. Zbudil je kaplana in oba sta poslušala, kaj bi to bilo. Ker je po tem vse utihnilo, sta spel legla počivat.

407.

Komaj sta dobro zatisnila oči, je spel počilo. Planila sta pokoncu in poslušala. Strelji so prihajali od morja. Kapitan je bil zdaj prepričan, da so napadli »Lastovico«. Ko je streljanje pojenjalo, je kapitan dejal, da je kar je. Ali je »Lastovica« zmagala, ali pa jo imajo že Malajci v pesteh.

408.

Do jutra sta se liščala pri okencu. Od nikoder ni bilo slišali veselega kričanja zmagovitih roparjev, zato sta upala, da se je »Lastovica« srečno rešila. Čakala sta samo še, kdaj ju bo radža poklical predse, da bosta poslušala njegove grozeče besede. A to se ni zgodilo.

Curacao in Aruba

Otoka v holandskih Antilih, ki ju je zasedla Amerika

Poročilo, ki je bilo oddano že 11. februarja v Caracasu, pravi:

Severno-ameriška vojska se je danes izkrcala na otokih Curacao in Aruba, v Zahodni Indiji. Zasedbo dveh večjih otokov v nizozemski Antilih, so Združene ameriške države po zasedbi Guayane podvrgele nova holandska ozemlja v Južni Ameriki. S tem se je izredno zmanjšal pomen ostalih štirih holandskih otočev, Bonaire-a, otoka sv. Evstahija, Saba in otoka sv. Martina na južnem koncu.

Na otokih Curacao in Aruba, ki naj tvorita del obrambnega sistema Panamskega prekopa, bodo zgradili letališča, postavili protiletalske baterije, radijske postaje in podobne, za vojsko potrebne

naprave. Službo bodo tod opravljali izključno le vojaki iz ameriških Združenih držav.

Vojaštvo in vojaške potrebe so na Curacao in na Arubo pripeljali z letali in z ladjami.

V venezuelskih krogih spravljajo zasedbo omenjenih otokov v zvezo s položajem na Tihem morju. Italijanski listi ponatiskujejo poročilo, ki ga je prinesel argentinski list »El Redactor« in ki pravi dobesedno:

V Zahodni Indiji vlada velika zmešnjava. Roosevelt hoče izkoristiti položaj, ki ga je prinesla vojna, da bi uresničil načrte, ki jih imajo Združene države že več kot eno stoletje v svojem političnem programu.

Mravlje ne žive samo od danes do jutri...

Izkazalo se je, da niso samo pametne in pridne, pač pa da imajo tudi velik smisel za organizacijo

Afrika je dežela, kjer je ena najhujših šib, ki tepe človeka, pa tudi živali, pomanjkanje vode. O tem priča, če kaj drugega ne; vsaj dejstvo, da so številne karavanske poti speljane povsod mimo zelenice, kjer se človek in kamela za nekaj dni spet lahko založita z vodo, da sploh moreta pot nadaljevati.

Kadar pa je sila, ni iznajdljiv samo človek, pač pa tudi žival, ki jo je narava prav tako kot človeka, naučila, da je treba gledati tudi malo naprej in se s potrebnimi stvarmi založiti, kadar so na razpolago. Tako beremo zanimivo poročilo, kako si znajo pomagati afriške mravlje, da ne bi trpele prehude žeje. Pravijo, da jim nikdar ne manjka vode, ker se z njo znajo vselej pravčasno založiti. Tudi tedaj, kadar nastopi dolgotrajna suša in sonce temeljito izsuši vse naokrog, zaloge vode po tamkajšnjih podzemskih mravljiščih ne padejo. Kako in zakaj?

To uganko je rešil nek nemški učenjak, po imenu dr. Naresch. Bil je navzoč, ko so neke v vroči Afriki kopali vodnjak. Pri tem so našli na ozek podzemski hodnik, ki je v premeru meril le nekaj centimetrov in so ga očividno izkopale mravlje, saj je vodil do večjega podzemnega mravljišča, drugi konec pa se je nehal približno 20 metrov pod zemljo, kjer se je nabirala podzemna voda.

Po ozkem rovu je kar mrgolelo mravelj, ki so hitele v obe smeri, od studenca pa spet nazaj k njemu ter oskrbovale v dneh suše mravljišče s po-

trebnimi količinami vode. Pa ne samo mravljišče, pač pa tudi »vrtec« gob, ki tvorijo glavno hrano tem mravljam. Prenajanje vode iz podzemnega studenca v mravljišče in na tisti gobji »vrtec« ni prenehalo noč in dan. Opaziti je bilo celo, da je bilo ponoči zaposlenih s tem »prevažanjem« vode več mravelj kot pa podnevi. Vode jim ne primanjkuje nikdar, za kar pa se morajo pač zahvaliti samo svoji iznajdljivosti in pridnosti, s katero se vprav mravlje tako odlikujejo, da je prišla že v pregovor.

Mravlja je torej znova pokazala in dokazala svoje organizacijske sposobnosti ter velik smisel za to, da si zna pravčasno zagotoviti zadostne zaloge potrebnih stvari, vsaj tako potrebnih, kot je potrebna voda v puščavi. Mravlje se torej tudi dobro zavedajo, da ni dovolj, misliti samo od danes do jutri, pač pa, da se je treba s potrebnimi stvarmi založiti tako, kot se založi pameten človek za zimo, seveda, če se more. Za vsakega namreč še ne zadostuje, če je samo priden kot mravlja...

V Rodeziji vedno manj zlača

Iz Rima poročajo: »Financial News« piše, da je vlada južnega dela Rodezije zelo zaskrbljena zaradi čedalje manjše proizvodnje zlata v tej britanski koloniji. V prvih desetih mesecih preteklega leta je proizvodnja zlata v Rodeziji padla v primeri z istim razdobjem leta 1940, za celih 29.000 unc.

Mater pokopal kar doma, da ne bi bilo preveč stroškov...

Svojevrsen dogodek se je pripetil te dni v Kemesmagasu, majhni madžarski vasi nedaleč od Budimpešte. Zadržni je brez sledu izginila mati 25 letnega kmeta Štefana Kisa. Orožniki so v zvezi s tem skrivnostnim izginotjem prejeli več ovadb in prijav ter so sprlo tega uvedli strogo preiskavo. Med drugimi so zaslišali tudi sina pogrešane kmetice. Ko so ga nekoliko trše prišli, je slednji priznal, da je njegova mati že pred štirinajstimi dnevi umrla in da jo je dal pokopati kar doma, to pa zaradi tega, da ne bi imel prevelikih pogrebnih stroškov. Orožniki so se hoteli prepričati, če mož govori resnico. Odsli so na njegov dom, dvignili deske na tleh v sobi, kjer je toliko let pokojna kmetica preživela ter na kraju, kjer jim je sin pokazal, res odkopali njeno truplo. »Varčni« kmet se torej ni lagal in tudi zdravniški ogled trupla je pokazal, da je kmetica umrla naravne smrti. Ker pa takšni samovoljni pogrebi tudi niso dovoljeni, so Kisa zaprli in mu bodo pokazali, da le ni dobro če je človek preveč varčen, da ne rečemo lakomen. Če bi vsak tako storil, kaj pa bodo rekli pogrebni zavodi, ali vsaj tisti, ki »od mrličev žive«.

Šestmesečno potovanje iz Francije na Kitajsko

Francoski jezuit o. Bonningue je maja 1940 odpotoval iz Azerbroucka v severni Franciji. Potoval je deloma peš, deloma s kolesom, avtobusom in vlakom ter je prišel v Rouen. Med potjo je izgubil svojo ročno torbico, v kateri je imel brevir in križec. Bilo je v tistih dneh, ko je prebivalstvo bežalo iz Severne Francije, ki jo je zajel vojni vihar, na vse strani, kamor je vedelo in znalo.

Nekaj dni pozneje se je omenjeni jezuit vkrcal na ladj v Marseille in se namenil na Kitajsko v misijone. Namesto pa, da bi se ladj, s katero se je vozil, podala proti Sueskemu prekopu in ubrala

najbližjo pot proti Daljnemu Vzhodu, je krenila proti zahodu, skozi Gibraltar, obdrala Rtič dobre nade ter se od tam namenila v Belgijski Kongo, kjer je o. Bonningue ostal tri mesece.

Odtod so ga brzojavno poklicali v Tienčin. Z letalom se je potem odpeljal iz Leopoldvillea v Luluabourg, potem pa je preko Rodezije in Transvalije prišel v Lorenzo-Marquez v pokrajini Mozambique, do kamor se je vozil deset dni in devet noči z železnico. Čez nekaj tednov je stopil na japonsko ladj ter se preko Singapura in Manile pripeljal v »deželo vzhajajočega sonca«. Na Japonskem je ostal štiri ali pet dni, nato pa stopil spet na neko drugo ladj ter se z njo odpeljal proti Pekingu. Vsega skupaj je trajalo njegovo potovanje iz Francije na Kitajsko celih šest mesecev. Prav za prav je še dokaj hitro prišel, če upoštevamo, v kako viharini časih je potoval, da je moral na polovico objadrti Afriko, potem potovati preko nje na vzhodno obalo in se od tam odpeljati najprej na Japonsko in šele potem na Kitajsko, kamor je bil namenjen iti misijonariti.

Mesto Balikpapan na Borneu so holandske čete spremenile v pepel, če preden so japonske čete prispele do mesta. Hotele so s tem za- držati japonsko napredovanje. Uničiti so tudi petrolejske čistilnice in naselbino domačinov.

Iz Vichyja poročajo, da je francoski notranji minister Pierre Pucheu 22. februarja odpotoval v Alger, kjer bo pregledal upravo in preučeval možnosti razširjenja industrijske proizvodnje.

Po hudem vročinskem valu v Argentini je silen ciklon hudo razdeljal mesto Bahija Blanca. Ciklon je trajal 10 minut in je ranil 52 ljudi. Škoda je ogromna. Vse brzojavne in telefonske zveze so bile pretrgane. Zato ni bilo mogoče dobiti podrobnih vesti o tej nesreči.

Kokošje štetje v Franciji

Posledica dejstva, da že osem mesecev ne dobiš na trgu nobenega jajca

Ze osem mesecev je v Franciji položaj tak, da mora človek imeti že prav precejšnjo srečo, če hoče dobiti kje na trgu kakšno jajce. Pravijo, da so tisti, ki rišejo humoristične slike po raznih revijah in časopisih, zaslužili zadnje mesece prav gotovo že na sto tisoč frankov s svojimi duhovitimi »umotvori« na račun tega silnega pomanjkanja jajc. Da bi takšnemu nevzdržnemu položaju naredile konec, so oblasti, ki skrbje za prehrano prebivalstva v pokrajini Somme, sklenile na vsem tem področju natančno prešteti vse kokoši, torej nekako kokošje štetje. Izid tega štetja je zdaj tudi že

znan in se iz njega vidi, koliko je v tisti pokrajini takšnih kur, ki bi lahko nanesle vsako leto vsaj 45 jajc. Na ta način upajo, da bo preskrba z jajci vsaj od marca dalje zagotovljena. Seveda bo treba določiti tudi primerno ceno jajcem, če ne jih bodo tudi v bodoče jedli samo tisti ljudje, kot dozdaj, to se pravi petičniki. Pravijo da bodo v primeru, če ta poskus kokošjega štetja rodi dobre uspehe, prešteli perutnino po vsej Franciji. Zdi se, da »kokošje« štetje ne bo dosti manj koristnejše kot ljudsko štetje.

DOBRI STARI ČASI

»Govori o tistih ubogih ljudeh! Mogoče je pravi trenutek! Govori o Mariji, o tem dragem angelčku, o tej ljubki miški, o tej nežni stvarci!« Bilo je navdihnjenje iz p-kla, ne iz neba! Začela je govoriti o njej, hotela je povedati, kako je lepa, kako ljubka, kako čudovito nadarjena je. Ona pa, grdoba, jo je s tistim malomarnim obrazom ustavila. »Nehajte, gospa Bianconijeva. Vem, da je slabo vzgojena, in drugače tudi ne more biti.«

Poskusila je udariti drugo struno, povedala je o nesreči gospoda inženirja, da je oslepel na eno oko. Grofica pa je rekla »Kdor ni pošten, gospa Bianconijeva, tega Gospod kaznuje.« Ko je gospa Pepina pogledala Luizo, ji je bilo žal, da je to sklepala. Začela jo je božati, se obtoževati zaradi tega, kar je govorila in ji prigovarjala, naj se pomiri. Luiza ji je zatrdjevala, da je čisto mirna, da jo od grofice ne more nič presenetiti. Pepina jo je nekako hotela poljubiti. Šla je dalje, mrmrajoč sama pri sebi »O jaz sirota!« Nezanesljivo je čutila, da je skuhala veliko godljio.

Luiza je vstala, pogledala proti Cressognu ter stisnila pesti. »Vsa bi bila, je pomislila, vsaj pretepla bi jo!« Misel, da bi jo srečala, stara misel, ki je razburkala njeno strast že pred štirimi leti, na večer materinega pogreba, misel, ki ji je bila malo prej šinila v glavo, jo je zdaj zagrabila tako silno, da je že naredila korak nazaj. Toda takoj se je ustavila, ter se vrnila počasi nazaj. Krenila je proti S. Mametti. Vsak trenutek se je ustavljala ter premišljevala. Nagubančila je čelo in stisnila ustnice. Zdelo se je, ko da hoče razvozlati vozle v nitki za tkanino, ki jo skrivoma plete.

85

V Casaricu je šla k profesorju ter mu naznanila, da se bo prihodnji dan ob dveh v njeni hiši sšel z zaročnikom. Pri slovesu ga je vprašala, ali ima še Maironijeve listine. Profesor se je začudil nad nepričakovanim vprašanjem in je potrdil ter čakal pojasnila. Luiza pa je kar odšla. Mutilo se ji je domov, ker Marije ni mogel varovati n- stric, ne Cija ter se ni mogla dosti zaneesti na služkinjo, ki ji je odpovedala. Dobila je Marijo samo pred cerkvijo ter zato ozmerjala Veroniko. Potem je šla v sobo in začela pisati Francu.

Pisala je kakih pet minut, ko je zaslišala na oknu sosedne sobice rahlo trkanje. To okno je bilo nad stopnicami, ki so držale od cerkvenega prostora do hlevov, od tam pa je bila bližnjica v Albogasio Superiore. Luiza je šla v sobico in zagledala za omrežjem rdeči zasopli obraz Pasottijeva, ki ji je dajala znamenje, naj molči. Vprašala jo je, če je kdo na obisku. Ko je slišala da ne, je gospa Barbora naglo pogledala navzgor in navzdol, stekla po stopnicah ter vsa trepetajoča stopila v hišo.

Uboga žena! Bila je na prepovedanem ozemlju in je v duhu povsod videla prikazn srdečega Pasottija. Pasotti je bil v Luganu. O Gospod, da, v Luganu je bil! Ko je povedala to Luizi, se je začela zvijati in obračati oči. Pasotti je bil v Luganu zaradi jutrišnje pojedine, šel je nakupovat. Kako, Luiza ne ve o pojedini? Ali ne ve, kdo se je bo udeležil. Grofica vendar, gospa grofica Maironijeva! Luiza se je zganila.

Pasottijeva je izraz njenih oči napačno razumela. Mislija je, da ji očitno, ter je začela jokati. Pokrila si je obraz z rokami, stresala uboga črna kodrčka ter skozi roke pripovedovala, da se jež, zelo ježi. Rajši bi živela vse leto ob kruhu in vodi, kakor pa povabila grofico na obed! Ta obed je velik križ zanjo: Toliko skrbi, truda za pripravljanje toliko stvari in to strašno Pasottijevu zmerjanje. Najhujše pa ji je, da s tem žali Luizo! Če bi vsaj ta križ lahko žrtvovala Gospodu! Toda preveč je jezna. Prišla je, da bi potožila svoji dragi Luizi, koliko trpi zaradi tega obeda.

»Odpusti mi, Luiza,« je rekla s tistim hripavim glasom, kakor bi prihajal iz zaprtega klavirja. »Res nisem kriva, prav nič, res ne!«

Sedeli sta skupaj na počivalniku. Pasottijeva je vzela iz žepa velik robec, ter ga pritiskala z eno roko na oči, z drugo pa iskala Luizino roko, ne da bi okrenila glavo. Luiza pa je vstala, šla k pisalniku ter napisala na košček papirja: »Ob kateri uri bo prišla grofica? Po kateri poti bo šla?« Pasottijeva je odgovorila, da je obed napovedan za ob pol štiri, da bo grofica stopila iz čolna okoli treh pri Calcineri, kjer jo bo čakal Pasotti s štirimi možmi in s tisto slavno nosilnico, ki je služila v preteklem stoletju nekemu nadškofu iz Milana.

Luiza je vs- pazljivo poslušala ter molčala. Preden je odšla, je Pasottijeva rekla, da bi bila srečna, če bi mogla poljubiti angelčka Marijo, toda boji se, da ne bi mogla molčati. Zdej je segla uboga žena s skoraj pol leve roke v žep ter izvlekla iz njega kovinsko barčico. Prosila je Luizo, naj jo da hčerki namesto n-ke druge stare, razpadle barke, ki noče biti imenovana. Potem je stekla po stopnicah in izginila.

Luiza se je vrnila k pismu, ki ga je bila začela za Franca. Ko je dolgo časa s peresom v roki premišljevala, ga je odložila, ne da bi bila napisala besedo. Vzela je notarjeve listine in začela prepisovati.

Pri mizi ni nič govorila. Kosilo je poteklo žalostno tudi zaradi tega, ker je Cija prav neprilичno opomnila, da v juhi ni sira, ter zato juha gospodarju n- more tekiniti. Gospodar se je razjezil, rekel ji je, da je neumna: če juhi manjka sira, tedaj manjka njej soli. »Saj,« je mrmrala Cija, »samo name se jezite!« Stvar je vzbudila toliko bridkih misli, ki jih ni bilo treba povedati, da ni nihče več govoril. Samo Marija je čez nekaj minut z modrim obrazkom pripomnila: »Ker nimamo denarja, kaj ne mama, zato ne dajemo sira v juho?« Mati jo je poljubila in rekla, naj molči. Deklica je molčala, zadovoljna sama s seboj.